

Bava Kamma (10b)

תַּנִּינָא לְהָא דִּתְנֵי רַבִּינָן — **We have stated in the Mishnah what the Rabbis taught** in a Baraisa: מְלַמֵּד שֶׁהַבְּעָלִים מִטְּפָלִין בְּנִבְלָה — **The Mishnah states, “payment of the damage,”** — which **teaches that the owner** (i.e. the injured party) **must deal with the carcass.**

The Gemara states one source for this law:

אָמַר רַבִּי אֲמִי דְאָמַר — **From where** did the Tanna of the Mishnah derive **this law?** מִכָּה — **R' Ami said:** He derived it from that **which Scripture said** (*Shmos* 22:12): נֶפֶשׁ-בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה — **One who strikes an animal mortally shall make payment.** אֶל תִּקְרֵי — **Read not “shall make payment”** (יִשְׁלַמְנָה), **but “shall make completion”** (יִשְׁלִמְנָה).

The Gemara identifies another source:

חִזְקִיָּה אָמַר מִהֵכָּא — **Chizkiyah said:** That the owner is burdened with selling the carcass is derived **from here** (*Shmos* 21:36): „וְהֵמָּה יִהְיֶה-לוֹ” — **... and the carcass shall be his** — לַנִּזְקָא — that is, **the damaged party's.**

Bava Kamma (11a)

אָמַר שְׁמוּאֵל — **Shmuel said:** אֵין שְׁמִין לֹא לְגַבֵּי וְלֹא לְגִזְלֵן — **They** (the courts) **do not evaluate for either a thief or a robber;** i.e. if an animal that was stolen by them dies in their possession they must keep the carcass and pay for the animal in full. אֶלָּא לְנִזְקֵין — **We only evaluate a carcass in a case of damages.**

Choshen Mishpat (403:1)

אִם שֶׁבַר כְּלִי הוּא אוֹ בַּהֲמַתּוֹ — **We evaluate the oxen in a case of damages.** אֵין אוֹמְרִים יִתֵּן לוֹ כְּלִי שֶׁלֵּם וִיקַח — **For example, if he or his animal broke someone's utensil,** — **we do not say that he should give [the victim] a complete utensil and he [i.e. the damager] should take the broken pieces.** — **Rather,** אֵלָּא שְׁמִין כְּמָה נִפְחַתּוֹ דְּמִוּ בְּשִׁבִיל הַשְּׁבִירָה — **we evaluate how much its value depreciated because of the break,** — **the victim takes the broken pieces,** — **and the damager makes up the difference.**

Choshen Mishpat (403:3)

עַל הַמִּזִּיק לַטְרוּחַ בְּנִבְלָה — **It is incumbent upon the damager to trouble himself with the carcass** כְּגוֹן שֶׁנִּפְלַח הַשּׁוֹר — **How so?** — **until he brings it to the victim.** עַד שֶׁמִּמְצִיא אוֹתוֹ לַנִּזְקָא — **For example, if the ox fell into a pit and it died,** — **[the damager] raises it out of the pit and gives it to the victim,** — **and afterwards we estimate for him the depreciation of the carcass.**

[א] שלחן ערוך (ח"מ שפז, א) - שמין למזיק בידו כדרך ששמין לו אם הזיק ממונו...
ש"ך (שפז, א) - נראה דהיינו כשאין אפשר לתקן הכלי, אבל אם אפשר לתקנו מחויב המזיק לתקנו. [ועי' גם
נתיבות המשפט, הובא בפתחי חושן י, סקי"ח].

פתחי חושן (י, סקי"ח) - ועוד נראה שאם גם על ידי התיקון לא יחזור החפץ להיות כמה שהיה, כגון כלי
חדש, שסוף סוף לא ישאר אלא כלי מתוקן ולא כלי חדש, דבכי האי גוונא צריך לשלם דמי כלי חדש ולא השלמת
התיקון, שלא אמרו שצריך לתקן אלא להחמיר על המזיק.
פתחי חושן (י, סקי"ח) - ונראה שאף לדעת הש"ך אין המזיק חייב לטפל בתיקון הנזק, אלא שצריך לשלם
לניזק הוצאות התיקון. [ע"ש שמתרץ קושית התרומת הכרי בזה].

[ב] בבא קמא יא. - אמר ליה אביי לרבא, האי טורח נבילה היכי דמי, אילימא דבבירא שויא זוזא ואגודא
שויא ארבע, כי טרח בדנפשיה טרח, אמר ליה, לא צריכא דבבירא שויא זוזא ואגודא נמי שויא זוזא.

חשן אהרן (שפז, ג) - וכן הוצאת ההעלאה בכי האי גוונא שבעצם לא הוזקה הבהמה ורק על ידי ההעלה מן
הבור תשוב לקדמותה, וכיון שזק אין כאן רק הוצאת ההעלה ודאי שאין צריך לשלם באמת בעד ההעלאה שאין
נחשב כי אם כגרמא ואפילו לר' מאיר פטור. אבל אם שעל ידי נפילתה לבור הוזקה גם הבהמה בכי האי גוונא
פשיטא דגם בעד הוצאות ההעלאה צריך לשלם.

פתחי חושן (י, סקכ"ט) - מוטל על המזיק להוציאה אף שאין גורם להפחית דמי הנזק.

[ג] סמ"ע (תג, ב) - אפילו נפלה לבור דעל המזיק מוטל להעלותה ולמסרה להניזק בדמי שיויה וכמו שכתבו
הטור והמחבר בסמוך בס"ג, היינו שהמזיק מחויב ליתן הוצאות שצריכין ליתן להמעלין מהבור, אבל הטפול
להשתדל להעלותה מוטל על הניזק וחוזר ולוקח ההוצאה מהמזיק.

פתחי תשובה (תג, א) - עי' בתשובות בית אפרים חה"מ סי' לה שכתב דמדברי הרש"ל בים של שלמה...
ומדברי השיטה מקובצת... מבואר דלא סבירא ליה כמו שכתב הסמ"ע לדעת הרא"ש והטור אלא דגוף הטורח חל
על המזיק.

משפטי התורה (סי' לב) - הדין שעל הניזק מוטל הטורח להביא את המכוננית למוסד כדי לתקנה הוא גם
לדעת הסמ"ע שם וגם לדעת החולקים עליו המובאים בפתחי תשובה וע"ש, מכיון שמחלוקתם היא רק באופן שעל
ידי הנזק השתנה מקום החפץ הניזוק למקום אחר... מה שאין כן בנידון דידן שהמכוננית נשארה באותו מקום
שהיתה בו לפני התאונה.

שמין לניזקין
אין הניזק יכול לתבוע כלי חדש
החייב לתקנו
אין המזיק יכול לפטור את עצמו בתשלומי הפחת אם אפשר לתקנו
אבל אין המזיק יכול לפטור את עצמו בתיקונו אם לא יחזור לכמו שהיה שזה
וכל זה מיירי רק בהוצאות ולא בעצם הטירחא
החייב בהוצאות להעלותה מן הבור
החייב בטירחא להעלותה מן הבור
החייב לשכור מכוננית עד גמר התיקונים

The Shach's Chidush: If the car went from 20,000 to 10,000 (for parts) but would cost 12,000 to fix, he
must fix it. Like a gold watch that was broken went from 2,000 to 1,800 (value of the gold), but costs 500
to fix.

However, if car costs 7,000 to fix and afterwards would be worth only 18,000, he has to pay the
whole 10,000 of the damage. (In first case, he does not have to pay more than 12,000 even if the car will
not be worth 20,000 at the end.)

Therefore, if insurance pays only to fix the car, he should have to pay the rest from his own
pocket.